

SENAT
Akademii im. Jana Długosza
w Częstochowie
uchwałą nr 91/2014
z dnia 25 czerwca 2014 r.

nadaje godność

HONOROWEGO PROFESORA

AKADEMII im. JANA DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE

ZYGMUNTOWI ROLATOWI

CZĘSTOCHOWA, 7 PAŹDZIERNIKA 2014 R.

Profesor Honorowy Akademii im. Jana Długosza ZYGUNT ROLAT

Pan Zygmunt Aleksander Rolat urodził się 1 lipca 1930 roku w Częstochowie. Jego dziadek Abram Rozenblat był założycielem pierwszej w Częstochowie żydowskiej szkoły elementarnej z nauczaniem wyłącznie w języku polskim. Szczęśliwe lata dzieciństwa pozostawiły niezatarty ślad w pamięci Pana Zygmunta. W swoich licznych wspomnieniach i wywiadach udzielanych mediom na całym świecie powraca zawsze do swojej małej polskiej ojczyzny, Częstochowy. Podczas Shoah zginęli Jego rodzice oraz ukochany brat Jerzyk. Ojciec uczestniczył w buncie w Treblince, a brat – najmłodszy członek bojowej żydowskiej grupy partyzanckiej – został zamordowany przez hitlerowców w marcu 1943 roku. Zygmunt przeżył II wojnę światową, ukrywając się na terenie getta w Częstochowie oraz pracując w przymusowym obozie pracy Hasag-Pelcery.

Po latach tak określił swoją sytuację w styczniu 1945 roku, po zakończeniu okupacji hitlerowskiej i wyjściu z „Hasagu”: „byłem sierotą, która cudem prze-

żyła niemiecką okupację swojego ojczystego kraju". Przy wsparciu wujostwa Silbertsteinów – również ocalałego z Shoah – podjął próbę ułożenia swojego życia w nowych, dla niego nieznanymi, warunkach. Wraz z wujostwem postanowili opuścić Częstochowę, miasto, w którym pozostały bolesne wspomnienia po rodzicach, ukochanym bracie, bliskich i dalszych krewnych, znajomych i kolegach, zarówno tych z podwórka, jak i ławy szkolnej. W 1948 roku Zygmunt Rolat osiedlił się w Stanach Zjednoczonych. Ukończył politologię na University of Cincinnati oraz stosunki międzynarodowe na New York University.

Pan Zygmunt Rolat należy do grona znakomitych osobistości działających na polu międzynarodowym i polskim, w obszarze społecznym i kulturowym. Między innymi jest członkiem Rady Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie i przewodniczącym Amerykańskiego Komitetu Wspierania tego muzeum. Jest także członkiem zarządu Fundacji Kościuszkowskiej oraz rady i zarządu gubernatorów Uniwersytetu Ben Guriona w Izraelu, patronem Yad Vashem w Jerozolimie, przewodniczącym Instytutu im. Davida S. Wymana do spraw Holokaustu, prezesem Fundacji Przyjaciół Shalom, prezesem Festiwalu Isaaca Bashevisa Singera w Warszawie oraz prezesem Fundacji Przyjaciół Krakowskiego Festiwalu Kultury Żydowskiej.

W organizacjach tych pełni społecznie funkcje doradcze, ale nade wszystko jest pomysłodawcą, inicjatorem i organizatorem oraz mecenasem ważnych i nadzwyczajnych przedsięwzięć czy wydarzeń, koncertów, wystaw, seminariów, spotkań środowisk politycznych, naukowych i kulturalnych. Pod jego patronatem powstają publikacje książkowe, filmy i spektakle teatralne. Jako przewodniczący Północnoamerykańskiego Komitetu Wspierania Muzeum Historii Żydów Polskich (MHŻP) doprowadza do otwarcia stałych wystaw muzealnych i pełnego funkcjonowania tej jedynej w swym rodzaju instytucji. Równolegle zaangażowany jest w budowę Pomnika Sprawiedliwych, na rzecz której utworzył fundację „Pamięć i Przyszłość”. Pomnik będzie swoistym uzupełnieniem dla idei MHŻP, usytuowanym w przestrzeni otaczającej gmach. Za działalność na rzecz dialogu polsko-żydowskiego w wymiarze ponadpaństwowym, akcentującą patriotyczne przywiązanie do tradycji, historii i kultury polskiej, Zygmunt Rolat został dwukrotnie odznaczony najwyższymi odznaczeniami państwowymi: 15 kwietnia 2008 roku przez Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego – Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi RP, oraz 19 września 2013 roku przez Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego – Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Dla Częstochowy, jej instytucji kultury, w szczególności dla AJD, działalność Zygmunta Rolata znaczy bardzo wiele. Tu w 2004 roku zainicjował i utworzył Światowy Związek Żydów Częstochowian i ich Potomków (w latach 2004, 2006, 2009 i 2012 odbyły się kolejne zjazdy członków związku). Tu wspierał i wspiera

nadal, często będąc ich pomysłodawcą, wiele inicjatyw, m.in. działalność artystów (w tym związanych z AJD i Galerią Konduktorownia), a także działalność szkół i ośrodków kultury (zwłaszcza Zespołu Szkół Plastycznych im. Jacka Malczewskiego i Miejskiego Domu Kultury). Patronował kilku edycjom festiwalu im. Bronisława Hubermana, organizowanym przez Filharmonię Częstochowską, oraz zainicjował ideę nadania Filharmonii imienia owego sławnego skrzypka. Sprowadził na scenę Filharmonii czołowych wiolinistów świata, m.in. Joshuę Bella, który wykonał spektakularnie koncert skrzypcowy Johannesa Brahmsa na instrumencie należącym niegdyś do Hubermana (koncert ten został powtórzony w sali Teatru Wielkiego Opery Narodowej w Warszawie, jako pierwszy tego rodzaju benefis w Muzeum Historii Żydów Polskich).

Podjmował działania na rzecz ochrony i renowacji cmentarza żydowskiego w Częstochowie. Wspierał upamiętnienie więźniów obozu pracy niewolniczej Hasag-Pelcery tablicą pamiątkową, umieszczoną na starych murach obozu. Ufundował i przekazał Częstochowie pomnik poświęcony Żydom deportowanym do Trebłinki – około 40 tysiącom obywateli miasta i mieszkańców okolic. Zainicjował oraz doprowadził do podpisania umowy o współpracy miast partnerskich – Częstochowy w Polsce i Nazaretu w Izraelu. Stworzył, jako inspirator, mecenas i promotor, wystawę „Żydzi Częstochowianie”. To spektakularne wydarzenie rozpoczęło w 2004 roku współpracę Zygmunta Rolata z AJD, jej kolejnymi rektorami, a zwłaszcza Wydziałem Filologiczno-Historycznym i Wydziałem Sztuki. Wystawie towarzyszyła bogato dokumentowana oraz ilustrowana publikacja o tym samym tytule pod redakcją prof. Jerzego Mizgalskiego i ze słowem wstępnym Zygmunta Rolata. Prezentacja pierwszy raz odbyła się wiosną 2004 roku w Częstochowie. Głosem czytelników „Gazety Wyborczej” wystawa została uznana za najważniejsze wydarzenie kulturalne roku. Począwszy od listopada 2005 roku, po inauguracyjnym otwarciu w konsulacie RP w Nowym Jorku, wystawa pokazywana jest w niezwykle prestiżowych miejscach, m.in. w budynku Senatu USA w Waszyngtonie.

Wystawie „Żydzi Częstochowianie” towarzyszy oryginalna i interdyscyplinarna wystawa prac uczniów i profesorów Zespołu Szkół Plastycznych im. Jacka Malczewskiego w Częstochowie, zatytułowana „Z inspiracji kulturą żydowską”. Wystawa ta przy wsparciu i promocji Zygmunta Rolata została na trwałe włączona do kalendarza Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i jako biennale poprzedzane ogólnopolskim konkursem dla uczniów szkół plastycznych, organizowanym przez częstochowską szkołę plastyczną, jest popularyzowana i posiada międzynarodowy zasięg.

Po 2004 roku współpraca Zygmunta Rolata z Akademią im. Jana Długosza uległa wzmoczeniu, a jego działalność na rzecz nauk historycznych i społecznych doprowadziła m.in. do podjęcia badań naukowych i analiz nad proble-

matyką historii Żydów w Częstochowie i w Polsce, przyczyniając się do dialogu i współistnienia tradycji oraz jej ochrony i odrodzenia. Zygmunt Rolat był inicjatorem i mecenasem kilku konferencji międzynarodowych, organizowanych przez Akademię. W dniach 22–23 kwietnia 2004 roku odbyła się konferencja zatytułowana „Żydzi Częstochowianie – Wspomnienia, Holocaust, Pamięć”; w październiku 2009 roku spotkanie konferencyjne opatrzone tytułem „Losy Żydów Częstochowian 1945–2009”, 4 października 2012 roku zorganizowano konferencję na temat „Tożsamość a stereotypy. Żydzi i Polacy”. Pracom komitetu naukowego i organizacyjnego przewodniczył dr hab. prof. AJD w Częstochowie Jerzy Mizgalski, a wśród organizatorów i uczestników było wielu pracowników Akademii.

Zygmunt Rolat promuje badania naukowe prowadzone przez pracowników naukowych Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, udzielając pomocy w pozyskiwaniu materiałów źródłowych z USA i Izraela. Sfinansował wydanie wielu książek i albumów, były to następujące publikacje: album *Żydzi Częstochowianie. Współistnienie – Holocaust – Pamięć*, wydanie I, Częstochowa 2004, sygnowane przez: Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Częstochowie, Archiwum Państwowe w Częstochowie, Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie; album *Żydzi Częstochowianie. Współistnienie – Holocaust – Pamięć*, wydanie II, Częstochowa 2005, sygnowane przez: Akademię im. Jana Długosza w Częstochowie, Archiwum Państwowe w Częstochowie, Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie; *Żydzi Częstochowianie – Współistnienie, Holocaust, Pamięć*, pod red. Jerzego Mizgalskiego ze wstępem Zygmunta Rolata, wyd. AJD Częstochowa 2006; *Żydzi Częstochowianie. Losy Żydów Częstochowian 1945–2009*, pod red. Jerzego Mizgalskiego i Jerzego Sielskiego, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011; *The Jews of Częstochowa. The Fate of Częstochowa Jews 1945–2009*, pod red. Jerzego Mizgalskiego i Jerzego Sielskiego, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2012; Wiesław Paszkowski, *Cmentarz żydowski w Częstochowie. Przewodnik*, t. 1, Częstochowa 2012; *Tożsamość a stereotypy. Żydzi i Polacy*, pod red. Jerzego Mizgalskiego i Małgorzaty Soi, Częstochowa 2014.

Dotychczasowa działalność Zygmunta Rolata na rzecz wspomagania działalności kulturalnej i naukowej w Częstochowie uhonorowana została – decyzją Prezydenta Miasta Częstochowy – przyznaniem tytułu Mecenasza Sztuki w 2005 roku oraz Mecenasza Kultury w latach 2010 i 2013. Dnia 26 stycznia 2012 roku Rada Miasta Częstochowy podjęła uchwałę o nadaniu Zygmuntowi Rolatowi tytułu Honorowego Obywatela miasta.

Uchwałą nr 91/2014 Senatu AJD z dnia 25 czerwca 2014 roku. została przyznana Panu Zygmuntowi Rolatowi godność Honorowego Profesora Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie.

SIGMUND ROLAT

Mr Sigmund Alexander Rolat was born on 1st July 1930 in Częstochowa, Poland. His grandfather Abram Rozenblat was the founder of the first Jewish elementary school where all subjects were taught exclusively in Polish. Sigmund's happy childhood in pre-war Częstochowa left behind unforgettable memories in his mind. In numerous memoirs and interviews given to the media around the world, Sigmund Rolat always recalls Częstochowa, his little homeland. His parents and beloved brother Jerzyk lost their lives during the Shoah (the Holocaust). Rolat's father participated in the uprising in Treblinka, whereas his brother, the youngest member of a Jewish partisan group, was killed by the Nazis in March 1943. Sigmund survived the Second World War seeking shelter in the Częstochowa Ghetto and working in the Hasag Pelcery labour camp.

After the German occupation, in January 1945, having been liberated from the Hasag camp, Sigmund Rolat said years later, "I was an orphan who by some miracle had survived the German occupation of his homeland". Sigmund Rolat tried to build a new life for himself in unknown reality with the help of his uncle and aunt Silberstein, who were the Shoah survivors. Sigmund Rolat, his uncle and aunt decided to leave Częstochowa with the pain and grief of losing Sigmund's parents, his beloved brother, close and distant relatives, friends from the neighbourhood, schoolmates and acquaintances. In 1948 Sigmund Rolat settled in the USA. He got a degree in political science at the University of Cincinnati and international relations at New York University.

Mr Sigmund Rolat is one of the most outstanding people involved in a whole range of social and cultural projects, working in an international and Polish milieu. Among others, he is a committee member of the Museum of the History of Polish Jews in Warsaw and chairman of the North American Museum Support Committee. He is also a member of the Supervisory Board of the Kościuszko Foundation, a member of the Executive Committee and the Board of Governors of Ben Gurion University in Israel, a patron of Yad Vashem in Jerusalem. Moreover, he is the chairman of the Board of the David S. Wyman Institute for Holocaust Studies, the president of the American Friends of the Shalom Foundation, the president of the Isaak Bashevis Singer Festival in Warsaw and chairman of the Friends of the Kraków Jewish Culture Festival.

In the above-mentioned organizations and committees Mr Rolat holds the advisory functions on a voluntary basis, but above all, he is an initiator, organizer and patron of numerous important and extraordinary projects, events, concerts, exhibitions, seminars, political, research and cultural meetings. He

also sponsors book publications, film projects and theatre performances. As the chairman of the North American Support Committee of the Museum of the History of Polish Jews he is determined to have a permanent exhibition which is due to open formally to the public in October 2014. At the same time, he is engaged in erecting the Righteous Gentiles Monument after establishing the "Remembrance and Future Foundation". The location of the monument, which is close to the Museum of the History of Polish Jews, will form part of a harmonious whole. He has been awarded twice the highest honours. On 15th April 2008 Sigmund Rolat was decorated with the Commander's Cross of the Order of Merit of the Republic of Poland by President Lech Kaczyński and on 15th September 2013 he was awarded the Commander's Cross with Star of the Order of Poland Reborn by President Bronisław Komorowski for his outstanding contribution to the development of Polish and Jewish dialogue emphasizing his patriotic attachment to tradition, history and Polish culture.

For the city of Częstochowa, its cultural institutions and especially the Jan Długosz University the work of Sigmund Rolat has a very special meaning. Here, in 2004 he initiated and established the World Society of Częstochowa Jews and Their Descendants (and the subsequent meetings of its members were held in the years 2004, 2006, 2009 and 2012). For many years he has been supporting numerous initiatives often being their originator, such as activities of artists (including the ones who cooperate with the Jan Długosz University and Konduktorownia Gallery), school activities as well as cultural centres (especially the Jacek Malczewski Art School Complex in Częstochowa and Municipal Culture Centre). A few editions of the Bronisław Huberman Violin Festival organized by the Częstochowa Philharmonic Hall were held under by the auspices of Sigmund Rolat who also sponsored and initiated the official ceremony of naming it after Bronisław Huberman. What is more, he invited world famous violinists to the philharmonic stage, including Joshua Bell who spectacularly performed Brahms's Violin Concerto playing the violin once belonging to Bronisław Huberman. The concert was later performed at the Grand Theatre – National Opera in Warsaw as the first concert of this kind dedicated to the Museum of the History of Polish Jews.

Mr Rolat took actions whose aim was to preserve and renovate the Jewish cemetery in Częstochowa. He supported commemoration of prisoners of the Hasag-Pelcery slave-labour camp with a commemorative plaque placed on the old walls of the camp. He also commemorated the Jews deported to Treblinka (approximately 40 thousand citizens from the town and its vicinity) by a monument. He initiated and contributed to the signing of the agreement of the cooperation between the twin towns – Częstochowa in Poland and Nazareth

in Israel. He created, as an initiator, patron and promoter, an exhibition entitled "Żydzi Częstochowianie" (The Jews of Częstochowa). In 2004 this spectacular event started a cooperation between Sigmund Rolat and the Jan Długosz University, its subsequent Rectors, the Faculty of Philology and History as well as the Faculty of Art Education in particular. The exhibition was accompanied by a richly documented and illustrated publication with the same title edited by Professor Jerzy Mizgalski and a preface by Sigmund Rolat. The presentation took place for the first time in spring 2004 in Częstochowa. It was announced the most important cultural event of 2004 by the readers of *Gazeta Wyborcza*. Since 2005 and an inaugural opening of the exhibition in the Consulate of the Republic of Poland in New York, the exhibition 'has been travelling all over the world' and has shown in very prestigious places, such as the US Senate building in Washington.

"The Jews of Częstochowa" exhibition is accompanied by an original and interdisciplinary students' and professors' exhibition of the Jacek Malczewski Art School Complex in Częstochowa entitled "Z inspiracji kulturą żydowską" (From the inspiration of Jewish culture). The exhibition, which with the support and promotion of Sigmund Rolat, was included in the calendar of the Minister of Culture and the biennial cycle, preceded by an all-Poland contest for students of art schools, organized by the Jacek Malczewski Art School in Częstochowa, is popularized and has an international scope.

After 2004 the cooperation between Sigmund Rolat and the Jan Długosz University, his activity for historical and social sciences, within the university, deepened and, among other things, led to a consistent scientific research and analysis of issues concerning the history of Jews in Częstochowa and Poland. Thus, it contributed to a dialogue and coexistence of tradition, its preservation and rebirth. Sigmund Rolat brought to fulfillment of a few international conferences significant for the scientific research, for example, an international conference on 22nd-23rd April 2004 at the Jan Długosz University in Częstochowa, *Żydzi Częstochowianie – Wspomnienia, Holocaust, Pamięć* (The Jews of Częstochowa – Reminiscences, Holocaust, Memory), An international conference in October 2009 at the Jan Długosz University, *Losy Żydów Częstochowian 1945 – 2009* (The Fate of Częstochowa Jews 1945-2009), An international conference on 4th October 2012 at the Jan Długosz University in Częstochowa, *Tożsamość a stereotyp. Żydzi Polacy* (Identity and stereotypes. Jews – Poles). The conferences were organized under the scientific supervision of Jerzy Mizgalski and other staff members of the Jan Długosz University in Częstochowa.

Sigmund Rolat promotes the scientific research conducted by research workers of the Jan Długosz University in Częstochowa, supporting them with

enlisting source materials from the USA and Israel. He financed the edition of a number of books and albums: *The Album Żydzi Częstochowianie Współistnienie – Holocaust - Pamięć (The Jews of Częstochowa Coexistence – Holocaust – Memory)* first edition published in Częstochowa in 2004 signed by Higher School of Pedagogy in Częstochowa, The State Archive in Częstochowa, The Jewish Historical Institute in Warsaw; *The Album Żydzi Częstochowianie Współistnienie – Holocaust – Pamięć (The Jews of Częstochowa Coexistence – Holocaust – Memory)* second edition from 2005 signed by Higher School of Pedagogy in Częstochowa, The State Archive in Częstochowa, The Jewish Historical Institute in Warsaw; *Żydzi Częstochowianie – Współistnienie, Holocaust, Pamięć (The Jews of Częstochowa - Coexistence, Holocaust, Memory)*, edited by Jerzy Mizgalski with a preface by Sigmund Rolat, published by the Jan Długosz University 2006; *Żydzi Częstochowianie Losy Żydów Częstochowian 1945 – 2009 (The Jews of Częstochowa The Fate of Częstochowa Jews 1945-2009)* edited by Jerzy Mizgalski and Jerzy Sielski, Adam Marszałek Publishing House, Toruń 2011; *The Jews of Częstochowa The Fate of Częstochowa Jews 1945 – 2009*, edited by Jerzy Mizgalski and Jerzy Sielski, Adam Marszałek Publishing House, Toruń 2012; Wiesław Paszkowski, *Cmentarz żydowski w Częstochowie (The Jewish Cemetery in Częstochowa)* Guide volume 1, published by Częstochowa 2012; *Tożsamość a stereotypy. Żydzi i Polacy (Identity and stereotypes. Jews and Poles)*, edited by Jerzy Mizgalski and Małgorzata Soja, published by Częstochowa 2014.

Sigmund Rolat's activity to promote cultural activities in Częstochowa was honoured by the President of Częstochowa with awarding a threefold title of A Patron of the Arts 2005 and A Patron of Culture in 2012 and 2013.

On 26th January 2012 the City Council of Częstochowa passed a resolution to award Sigmund Rolat with a title of an honorary citizen of the city.

A resolution no. 91/2014 of 25th June 2014 conferred the rank of an Honorary Professor of the Jan Długosz University in Częstochowa on Mr Sigmund Rolat.

AKADEMIA IM. JANA DŁUGOSZA
W CZĘSTOCHOWIE